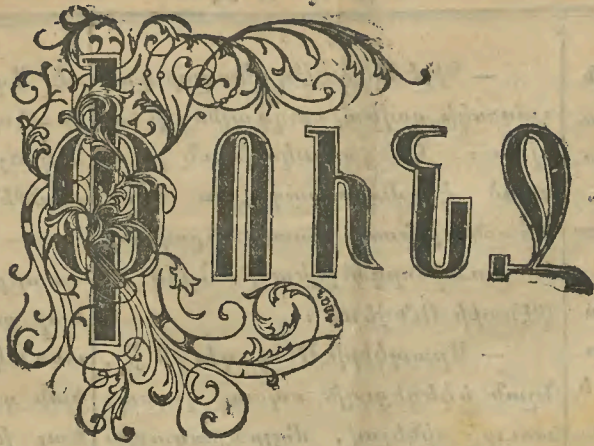

Փոստը ՇԱՏԱԹ օրերը կը հրատարակուի :
Տարեկան բաժանորդացիքն է երկու Լ. Կես
արծաթ Մեծիս կանխիկ վճարելի, քի՛ մարտա-
դարին Եւ իւր արուարձանաց Եւ քի՛ գաւառաց
համար :
Վեց Լ. երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ
կընդունուի :
Տեղական Եւ գաւառական թղթատարութեան
ծախքը խմբագրութեանը պիտի վճարէ :
Հատը 40 փարայ է, Եւ կը գտնուի մասնա-
ւորապէս Պանձե-Գարու ջրավաճառ Եւ գրավա-
ճառ Պողոս Եւ Յակոբ աղայից խանութները :

Ծանուցման տողը 3 դարուշ է մէկ անգամի
համար : Առէլի աժան կըլլայ առէլի անգամներու
համար :
Խմբագրութեան վերաբերեալ որ Եւ գիր
ուղղելի առ Տեղեկ-Տեր Հ. Ս. Ալանանեան Կ. Պոլիս
Պալլե-Բազար Նաճիկի խան վերի յարկի 16 :

ADRESSE
H. S. ALADJADJIAN
Directeur du journal Arménien Pounch
—16 Nafie-Han, Balouk-Pazar 16—
CONSTANTINOPLE

ԹԻԻ 2089

Շ Ս. Բ Ս. Թ

1888 ՄԱՐՏ 12

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՓՈՒՆԺՆ

Զինաւոր, բաւարարեալ ընդհանուր
Եւ իւր արուարձանաց Եւ քի՛ գաւառաց
համար :
Վեց Լ. երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ
կընդունուի :
Տեղական Եւ գաւառական թղթատարութեան
ծախքը խմբագրութեանը պիտի վճարէ :
Հատը 40 փարայ է, Եւ կը գտնուի մասնա-
ւորապէս Պանձե-Գարու ջրավաճառ Եւ գրավա-
ճառ Պողոս Եւ Յակոբ աղայից խանութները :

Վանք ի գործ կը դնեն այդ նալա-
տակին հասնելու համար : Կ'երեւի
թէ արդէն տեղի ունեցած յուզ-
մունքը բաւական չեն եղած և Մեղ-
քիսեղեկ եպիսկոպոսի վերադար-
ձով նոր երկրպագութիւններ
կուղեն յարուցանելու : Բայց ասոնք
դիտուած բաներ էին և ասոր
համար ամեն ոք կը սթապար թէ
լուծուի տեղեւոյ գաւառական
վարչութիւնը : սակայն երբ Պատ-
րիարքարանը այդ ձայները չլսե-
ր և նոյնը կը վաւերացնէ, բնակա-
նաբար այսօր կը վերաբացուի այն
տեսարանն, որու վախճանը՝ չի-
տենք թէ՛ ո՛ր պիտի յանդի-
Դեռ Մանիսա չէ հանդարտած :
Դեռ հոն աղբայինք կը յուզուին
Մեղքիսեղեկ եպիսկոպոսի սերմա-
նած որոմներու շնորհիւ : որոմներ
զոր եկեղեցւոյ բնակիսկ տիւրած
էր ժողովրդի մէջ ճիշդ անցեալ
տարի Ձառկէն վերջ հոն գտնուած
միջոցին : սակայն և այնպէս տեղե-
ք որ վերադառնալ այն իզմիւր,
որպէս զի քիչ մը բան ևս կ'լլէ
Մանիսեան, ըստիւրի հաշիւ մը
ևս բացուի նոր-Գարու հետ, ըստի
մը Շահպաղիսեաններ ևս դան իզմի-
րի իրենց և վերջապէս մեր քա-
ղաքը ազգութեան և եկեղեցւոյ
դէմ՝ ապստամբութեան, և ուզ-
ղութեան ու արդարութեան դէմ՝
գայթակղութեան կեդրոն մ'ըլլայ :

Մանիս. 28 Փետրուար 1888 : —
Ամսոյս 27 ին շաբաթ երեկոյ տեղ-
ւոյս Սէր ընկերութեան եռան-
գուն երիտասարդաց խումբը աղ-
բային թատրոնի մէջ Դապրիսթան
անուն ընտիր խումբ և ծիծաղա-
յարժ կատակերգութիւն մը ներ-
կայացուց արտաքին կարգի չը-
ղութեամբ ի նպաստ երկուս վար-
ժարանաց Մանիսի, ուր հրաւիր-
եալ էին վեմ. կառավարիչ վա-
շան և այլ պետական բարձրաս-
տիճան պաշտօնեայր, ինչպէս նաեւ
օտար ազգերէ պատուարժան ան-
ձինք : Հո՞ծ բաղմունքին մը երկ-
սեռ հանդիսականաց թատրոնը
գրաւած էր, որ համակ զարդար-
ուած էր ճաշակաւոր կերպով :
Ուրախ եմք ըսել թէ ընկերու-
թեան աղբիւ անդամներէ կաղ-
մեալ այս թատերախումբը, ընդ
դերասանապետութեամբ Տեար
Ստեփան Հայկունիի, խիստ լաւ
կերպով կատարեցին ստանձնած
դերերնին՝ համայն հանդիսակա-
նաց գոհութեան և բուռն ծափա-
հարութեանց արժանանալով : Մեր
յերմ շնորհակալին կը փութամք
յայտնել թաղ. խորհրդոյ և Հո-
գաբարձութեան պատուարժան
անդամաց, մասնաւորաբար մե-
ծապատեալ եփրեմ Պատմաճեան,
Խաչիկ Պողոսեան, Յովհաննէս Կեօ-
չեան, և Սարգիս Փափագեան
և խնովը Կենճեան Էֆենդիներու
և կարգադիր մասնախումբէն Սի-
րան Բիւրքեճեան, Մուրադ Խե-
րան և Գրիգոր Հաղարեան Էֆեն-
դիներու, որոնց անխնայ ջանքիւ-
սոյն երեկոյթը յոյժ վայելարար
տեղի ունեցաւ, արտադրելով 70
ոսկւոյ չափ տկճածելի գումար մը,
որով վարժարանաց աղքատիկ
սանուց և սանուհեաց կրթական
պէտքերն պիտի հոգացուին : Մն-
եալ եօթնեկի մէջ, իւր գերդա-
տանին աղարատ բերող երիտա-
սարգ մը, հայոց թաղը փաստա-
բան Արդաքի Էֆենդի Ջաքեանի
տունը մտնելով դարակներ և ար-
կըղներ կը խորտակէ և անդ գը-
տած բոլոր զարգեղէններ և գրամ
յափշտակելով ի փախուստ կը
խուճապէ : բարեբախդաբար տի-
կին Ջաքեան երբ տուն կը վերա-
դառնայ, կուհեւելով զարագորժին
ո՛վ ինչեւ իւր թողած հետքերէն
օգնութիւն կը խնդրէ դրացինե-
րէ, և այս պահուս բարեյաղող
առիթմ մեծ : Գրիգոր Էֆենդի
Թօքատեան, անգամ եղբունա-
կան գաւառարանի, վրայ հասնելով
իւր աշակերտ խուղարկութեամբ
և աննկուն ջանքիւք կատարածելի
պարունէն անմիջապէս ի լոյս կը
բերէ թագուցեալ գործը : յետ
որոյ այս աներես պարոնը խոյս կը
տայ քաղաքէս, և կը պրծի ար-
դարութեան ձեռքէն : — Նաեւ քա-
նի մը օր յառաջ շուկայի մէջ եր-
կաթի վաճառական Սուրբեւան,
Զիլիսեան և Սարգիսեան Էֆեն-
դիներու միջեւ բանտարկեց զոր
մտնելով դարակի մը մէջ պարու-
նակեալ մէճիտ դրամներ կը կոր-
զեն, և զարմանալի խորաման-
կութեամբ անդ գտնուած ուրիշ
ուրուած մէճիտներն հոն կը
թողուն, և միանգամայն կից ե-
ղող խանութէն ալ ապակեվա-
ճառ Թորոս աղա ճամճեանի ա-
գամանդեայ գործիքը և ուրիշ
նիւթեր առնելով խոյս տալ կը
յաղողին : — Եւ դարձեալ քանի
մը օր յառաջ Բաբեթեանի գործը
Պոյաճեանի տունը մտնելով խո-
հանոյի վերաբերեալ բոլոր ա-
նթիւներ, մինչ իսկ բոլոր արմաթը
առանց բացատրութեան, ստի-
պարող, երկած հաւը, կարասով
իւզ, և ալ աւելի դարմանալին
և նորալուր՝ կաթնայ մը լեցուն
պապարան դրուած ճերմակեղէն կը
յափշտակեն և փախել կը յաջ-
ղին առանց երբէք օձիքնին ձեռք
տալու :
Հրանտ Բիւրքեճեան

Րոզելու անմիջական կարեւորու-
թիւն ունեցող ժողովուրդը մի-
լիմնեքով կհաշուին, ինչ անմեկ-
նելի և անճոռնի տրամաբանու-
թեամբ միսիօնար կիրկուի մեր
մէջ՝ մէկ կողմանէ մեզ խաբելով,
միւս կողմանէ ալ տեղեւոյ անմիտ
հաւատացեալներն խաբելով դը-
րամ կորզելու պատճառաւ : Գա-
ղաքիս ընդարձակ և առաջնա-
կարգ փողոցներէն մին է Գօլօմ-
պիւս կոչուած պողոտայն, ուր կը
բնակին քաղաքի հարուստ ժող-
վրդեան մի մասը : Սոյն փողոցի
մէջ չորս եկեղեցիք կան մին միւ-
սէն տարբեր դաւանութեանց
պատկանող ժողովրդեան յատուկ
սոյն կարգի ժողովարաններու հին-
գերորդն է Էպիթ Իզրայել կոչ-
ուած հրեական սինակուան, ու-
րուն արգի քարոզիչն է պատուե-
լի Սօլօմօն Շինալըր, գերմանացի
ուսեալ երիտասարդն : Սոյն անձն
տարինքէ ի վեր կը բարոզէ հոն
բաղմունքեան մը, ո՛չ թէ հրէից
միայն այլ և քրիստոնէից և ան-
հաւատից իսկ : որովհետեւ իւր
քարոզութիւններն այնչափ ազդու
և այնչափ ընտիր են որ, քաղա-
քիս բոլոր լրագրիք յատկապէս
լրագրները կիրկեն հոն՝ խօսած
բարոյները սղաքեղեւ, և հե-
տեւեալ օրուան թիւերուն մէջ կը
հրատարակեն և մեծ ախորժանօք
կկարդացուին ամէն կարգի ժող-
վրդեան կողմանէ : Պատուելին
չաբաթ մի անգամ, այն է ուր-
բաթ երեկոյ միայն կը բարոզէ, ու-
րոյ միոյն ներկայ գտնուեցանք
մեր ևս անցեալ օր : Սինակուն
գեղեցկաչէն զանգուած մ'է, ար-
ժանի թաղին և երկրին : Ներս
մանուկ համար կպահանջուի որ
ոչ ոք գլխիբաց նստելու է անդ-
հրէից մէջ կրօնական արարողու-
թեան ժամանակ գլուխ բանալն
մեզը կհամարուի : երբ ներս մը-
նեա՛ ժողովատեղին, ամփիթէատ-
րանի մը նմանութիւն ունեցող ըն-
դարձակ սրահի մը մէջ կգտնուիս,
որուն կեդրոնն են կղերականք,
գալիքը, մատենանք և այլն : Հրէից
կրօնականք բոլորն ալ զգեստա-
ւորեալ են : Գալիքը և սարկա-
ւազունք ևս տեսակ մը շապիկներ
կհագնին որ յոյժ հաճելի էին մեր
աչաց : ներդաշնակ մի օրինակու-
թիւն մը կտեսնէինք հոն : Եկե-
ղեցիներ ընդհանուր պաշտօնէից
և ժողովրդեան մէջ տեղ վանդակ
մը կայ, ինչպէս ի մեզ : կանայք
բաժանեալ կըստին նստարաննե-
րու վերայ, արք՝ ժողովարանին
աջակողմն, իսկ կանայք ձախա-
կողման վերայ հաւաքուած : Եկե-
ղեցական արարողութիւնը կը-
կըսին երգերով, ողբօթներով և
այլն, որոց բոլորն ալ երբայերէն
են, անհասկնալի մեզ նման մե-
ղաւորաց : և եթէ երբեմն քովեր-
նիս բաղմոյ պատուական բարե-

կամ մը բացատրութիւններ չտար
մեզ ի մասին եկեղեցական այլ և
այլ արարողութեանց, արդարեւ
ձանձրանալի պիտի լինէր մեր վի-
ճակ : Հրէից երգերու եղանակնե-
րը որ գալիքը այնչափ քաղցրիկ
կերգէին, սերտ նմանութիւն ու-
նին մեր շարականներէ ոմանց ե-
ղանակներուն : և ասի այնչափ
լաւ տպաւորութիւն ըրաւ մեր վե-
րայ, որ մէկ քանի կաթիլ արտա-
սուր զոհեցինք այդ հրեշտակային
երգերու այն օր, հակառակ մեզ
և հակառակ պարագայից : Ժո-
ղովրդեան մէջ կնշմարուէին քա-
ղաքիս ուսեալ դասը, թէ՛ այր
և թէ՛ կին, ընդհանուր կղերա-
կանք, աստուածաբանական հաս-
տատութեանց դասատուք և այլն
և այլն (*) : Յետ աւարտման արա-
րողութեանց, պատուելի Շինա-
լըր ամպին ելաւ քարոզ խօսելու
համար : և այս վայրկեանէս սկը-
սելով ժողովուրդն կարծես թէ իւր
չնչաւութիւնը իսկ կղսպէր, բառ
մը, խօսք մը և արտասանութիւն
մը իսկ չկորսնցնելու համար : և
այդ հանդիսաւոր լուծեան մէջ
քարոզիչն սկսաւ իւր անպատրաս-
տի ճառը՝ անգլիսերէն լեզուաւ
և զմայլելի բանիւք : Պատուելի
Շինալըր կարճահասակ, գէր, աղ-
նոցաւոր և զուարթադէմ անձ
մ'է : յոյժ ծանր և չեղեկով կը
խօսի : Իւրաքանչիւր բառ ընտրեալ
և արամբանական կնշխէն ա-
կանջիւք, այնչափ որ անկարելի է
լսել և չյափշտակուիլ : Օրուան
քարոզի նիւթն էր, ինչպէս և
միշտ եղած են նորա քարոզներ,
պատմական վկայութիւններով
հաստատել ջանալ թէ քրիստոնէ-
ութիւնն չէ ճշմարիտ և Աստուա-
ծատուր կրօն, այլ պարզ աղանդ-
մը, հրէից և հեթանոսաց մէջ
անդի ունեցած պառակտութեանց
շնորհիւ մէջ տեղ եղած և սոյն
երկու դաւանութիւններէ ի մի
ձուլուած տեսակ մը կրօն, որ
սուրբուրու և թնդանթներու յեն-
լով կպաշտանէ իւր գոյութիւնը :
Ատենախօսութիւնն երկու ժամու
չափ տեւեց, որու միջոցին տեղա-
կան լրագրաց չորս լրագրք ան-
գաղար կսղաքեղէին և խմբագրա-
տուն կիրկէին արդիւնքը : Պարոն
Բարունիի վարդապետութեանց
վերայ կարծիք յայտնել, կիսու-
տովանիմք թէ՛ մեր կարողութե-
նէն վեր է և ո՛չ մեզ պաշտօն ու-
նիմք զայն դատապարտելու կամ
պաշտպանելու : այլ անկարելի է
մեզ չզայրանալ տեսնելով և կար-
գալով օրուան թերթերու մէջ թէ

կամ մը բացատրութիւններ չտար
մեզ ի մասին եկեղեցական այլ և
այլ արարողութեանց, արդարեւ
ձանձրանալի պիտի լինէր մեր վի-
ճակ : Հրէից երգերու եղանակնե-
րը որ գալիքը այնչափ քաղցրիկ
կերգէին, սերտ նմանութիւն ու-
նին մեր շարականներէ ոմանց ե-
ղանակներուն : և ասի այնչափ
լաւ տպաւորութիւն ըրաւ մեր վե-
րայ, որ մէկ քանի կաթիլ արտա-
սուր զոհեցինք այդ հրեշտակային
երգերու այն օր, հակառակ մեզ
և հակառակ պարագայից : Ժո-
ղովրդեան մէջ կնշմարուէին քա-
ղաքիս ուսեալ դասը, թէ՛ այր
և թէ՛ կին, ընդհանուր կղերա-
կանք, աստուածաբանական հաս-
տատութեանց դասատուք և այլն
և այլն (*) : Յետ աւարտման արա-
րողութեանց, պատուելի Շինա-
լըր ամպին ելաւ քարոզ խօսելու
համար : և այս վայրկեանէս սկը-
սելով ժողովուրդն կարծես թէ իւր
չնչաւութիւնը իսկ կղսպէր, բառ
մը, խօսք մը և արտասանութիւն
մը իսկ չկորսնցնելու համար : և
այդ հանդիսաւոր լուծեան մէջ
քարոզիչն սկսաւ իւր անպատրաս-
տի ճառը՝ անգլիսերէն լեզուաւ
և զմայլելի բանիւք : Պատուելի
Շինալըր կարճահասակ, գէր, աղ-
նոցաւոր և զուարթադէմ անձ
մ'է : յոյժ ծանր և չեղեկով կը
խօսի : Իւրաքանչիւր բառ ընտրեալ
և արամբանական կնշխէն ա-
կանջիւք, այնչափ որ անկարելի է
լսել և չյափշտակուիլ : Օրուան
քարոզի նիւթն էր, ինչպէս և
միշտ եղած են նորա քարոզներ,
պատմական վկայութիւններով
հաստատել ջանալ թէ քրիստոնէ-
ութիւնն չէ ճշմարիտ և Աստուա-
ծատուր կրօն, այլ պարզ աղանդ-
մը, հրէից և հեթանոսաց մէջ
անդի ունեցած պառակտութեանց
շնորհիւ մէջ տեղ եղած և սոյն
երկու դաւանութիւններէ ի մի
ձուլուած տեսակ մը կրօն, որ
սուրբուրու և թնդանթներու յեն-
լով կպաշտանէ իւր գոյութիւնը :
Ատենախօսութիւնն երկու ժամու
չափ տեւեց, որու միջոցին տեղա-
կան լրագրաց չորս լրագրք ան-
գաղար կսղաքեղէին և խմբագրա-
տուն կիրկէին արդիւնքը : Պարոն
Բարունիի վարդապետութեանց
վերայ կարծիք յայտնել, կիսու-
տովանիմք թէ՛ մեր կարողութե-
նէն վեր է և ո՛չ մեզ պաշտօն ու-
նիմք զայն դատապարտելու կամ
պաշտպանելու : այլ անկարելի է
մեզ չզայրանալ տեսնելով և կար-
գալով օրուան թերթերու մէջ թէ

(*) Ամբիկայի այլ և այլ քա-
ղաքներէ, ժողովրդեան ճնշման ներ-
քեւ եկեղեցականք ստիպուած են հը-
րաւիրել զպատուելի Սօլօմօն Շինա-
լըր քարոզիչ իրենց քրիստոնէութեան
և մովսրակաւորութեան վերայ, ուր
կըսուի թէ միշտ լաւ ընդունելու-
թիւն կը տեսնէ հրէայ բարեւելին :

(Թղթակցութիւն փոխընդ)
Իշխ. 5 Մարտ 1888 : — Նշա-
նաւոր դրոյց մը կայ թէ՛ Իզմիւրի
Փաստաւրդի ջուրը խմողը չուղեր
բաժնուիլ : Մեղքիսեղեկ եպիսկո-
պոս ալ, կ'երեւի թէ՛ խմած է այդ
ջուրէն և չուղեր մեղքէ բաժնուիլ,
վասն զի կը գրէ եղբւր իր բարե-
կամներուն թէ ինձի համար
ինչ կը խօսուի, յոյս կա՞յ վե-
րադառնալու և այլն : Եթէ հոս
յոյս ալ չկայ, ինք ու իրեններ
տակաւին կարած չեն ամեն յոյս
ստուերին համար կորսուած միւր
վերստին ձեռք ձգելու, և ամեն

Մանիս. 28 Փետրուար 1888 : —
Ամսոյս 27 ին շաբաթ երեկոյ տեղ-
ւոյս Սէր ընկերութեան եռան-
գուն երիտասարդաց խումբը աղ-
բային թատրոնի մէջ Դապրիսթան
անուն ընտիր խումբ և ծիծաղա-
յարժ կատակերգութիւն մը ներ-
կայացուց արտաքին կարգի չը-
ղութեամբ ի նպաստ երկուս վար-
ժարանաց Մանիսի, ուր հրաւիր-
եալ էին վեմ. կառավարիչ վա-
շան և այլ պետական բարձրաս-
տիճան պաշտօնեայր, ինչպէս նաեւ
օտար ազգերէ պատուարժան ան-
ձինք : Հո՞ծ բաղմունքին մը երկ-
սեռ հանդիսականաց թատրոնը
գրաւած էր, որ համակ զարդար-
ուած էր ճաշակաւոր կերպով :
Ուրախ եմք ըսել թէ ընկերու-
թեան աղբիւ անդամներէ կաղ-
մեալ այս թատերախումբը, ընդ
դերասանապետութեամբ Տեար
Ստեփան Հայկունիի, խիստ լաւ
կերպով կատարեցին ստանձնած
դերերնին՝ համայն հանդիսակա-
նաց գոհութեան և բուռն ծափա-
հարութեանց արժանանալով : Մեր
յերմ շնորհակալին կը փութամք
յայտնել թաղ. խորհրդոյ և Հո-
գաբարձութեան պատուարժան
անդամաց, մասնաւորաբար մե-
ծապատեալ եփրեմ Պատմաճեան,
Խաչիկ Պողոսեան, Յովհաննէս Կեօ-
չեան, և Սարգիս Փափագեան
և խնովը Կենճեան Էֆենդիներու
և կարգադիր մասնախումբէն Սի-
րան Բիւրքեճեան, Մուրադ Խե-
րան և Գրիգոր Հաղարեան Էֆեն-
դիներու, որոնց անխնայ ջանքիւ-
սոյն երեկոյթը յոյժ վայելարար
տեղի ունեցաւ, արտադրելով 70
ոսկւոյ չափ տկճածելի գումար մը,
որով վարժարանաց աղքատիկ
սանուց և սանուհեաց կրթական
պէտքերն պիտի հոգացուին : Մն-
եալ եօթնեկի մէջ, իւր գերդա-
տանին աղարատ բերող երիտա-
սարգ մը, հայոց թաղը փաստա-
բան Արդաքի Էֆենդի Ջաքեանի
տունը մտնելով դարակի մը մէջ պարու-
նակեալ մէճիտ դրամներ կը կոր-
զեն, և զարմանալի խորաման-
կութեամբ անդ գտնուած ուրիշ
ուրուած մէճիտներն հոն կը
թողուն, և միանգամայն կից ե-
ղող խանութէն ալ ապակեվա-
ճառ Թորոս աղա ճամճեանի ա-
գամանդեայ գործիքը և ուրիշ
նիւթեր առնելով խոյս տալ կը
յաղողին : — Եւ դարձեալ քանի
մը օր յառաջ Բաբեթեանի գործը
Պոյաճեանի տունը մտնելով խո-
հանոյի վերաբերեալ բոլոր ա-
նթիւներ, մինչ իսկ բոլոր արմաթը
առանց բացատրութեան, ստի-
պարող, երկած հաւը, կարասով
իւզ, և ալ աւելի դարմանալին
և նորալուր՝ կաթնայ մը լեցուն
պապարան դրուած ճերմակեղէն կը
յափշտակեն և փախել կը յաջ-
ղին առանց երբէք օձիքնին ձեռք
տալու :
Հրանտ Բիւրքեճեան

Րոզելու անմիջական կարեւորու-
թիւն ունեցող ժողովուրդը մի-
լիմնեքով կհաշուին, ինչ անմեկ-
նելի և անճոռնի տրամաբանու-
թեամբ միսիօնար կիրկուի մեր
մէջ՝ մէկ կողմանէ մեզ խաբելով,
միւս կողմանէ ալ տեղեւոյ անմիտ
հաւատացեալներն խաբելով դը-
րամ կորզելու պատճառաւ : Գա-
ղաքիս ընդարձակ և առաջնա-
կարգ փողոցներէն մին է Գօլօմ-
պիւս կոչուած պողոտայն, ուր կը
բնակին քաղաքի հարուստ ժող-
վրդեան մի մասը : Սոյն փողոցի
մէջ չորս եկեղեցիք կան մին միւ-
սէն տարբեր դաւանութեանց
պատկանող ժողովրդեան յատուկ
սոյն կարգի ժողովարաններու հին-
գերորդն է Էպիթ Իզրայել կոչ-
ուած հրեական սինակուան, ու-
րուն արգի քարոզիչն է պատուե-
լի Սօլօմօն Շինալըր, գերմանացի
ուսեալ երիտասարդն : Սոյն անձն
տարինքէ ի վեր կը բարոզէ հոն
բաղմունքեան մը, ո՛չ թէ հրէից
միայն այլ և քրիստոնէից և ան-
հաւատից իսկ : որովհետեւ իւր
քարոզութիւններն այնչափ ազդու
և այնչափ ընտիր են որ, քաղա-
քիս բոլոր լրագրիք յատկապէս
լրագրները կիրկեն հոն՝ խօսած
բարոյները սղաքեղեւ, և հե-
տեւեալ օրուան թիւերուն մէջ կը
հրատարակեն և մեծ ախորժանօք
կկարդացուին ամէն կարգի ժող-
վրդեան կողմանէ : Պատուելին
չաբաթ մի անգամ, այն է ուր-
բաթ երեկոյ միայն կը բարոզէ, ու-
րոյ միոյն ներկայ գտնուեցանք
մեր ևս անցեալ օր : Սինակուն
գեղեցկաչէն զանգուած մ'է, ար-
ժանի թաղին և երկրին : Ներս
մանուկ համար կպահանջուի որ
ոչ ոք գլխիբաց նստելու է անդ-
հրէից մէջ կրօնական արարողու-
թեան ժամանակ գլուխ բանալն
մեզը կհամարուի : երբ

թիւն, գերեաց ազատագրու-
թիւն, արեան փոխարինութիւն,
մահմետական տոնից որոշում, վե-
հապետական յայրգութիւն, ժա-
ռանգութեան բաշխում, կտակա-
յին և այլ ժառանգական խնդ-
րեր, նիւալմիլիթի դատարանաց կը
վերաբերին առևտրական և պատ-
ժական այլ և այլ խնդիրք, տու-
կոս, օրինական տուգանք և հա-
տուցմունք, պետական հասցի-
ներու վարձակալութեան փոխա-
րինութիւն, պայմանագրութիւնը
և այլք: Վերագրեալներէ զատ
դատերն, եթէ երկուստեք հա-
մաձայնութիւն գոյանայ, Շէրիի
դատարանաց առջև պիտի նայ-
ուին, ապա թէ ոչ՝ Նիւալմիլիթի դա-
տարանաց:

— Նախորդ թերթով ծանու-
ցինք՝ Մուսանիայէն ի Բէօթա-
հիա երկաթուղւոյ շինութեան հա-
մար Նէճիպ փաշայի արտօնութիւն
տրուած իննեւ: Նոյն անգամ քա-
նի մը ծանօթութիւն ալ կը յաւե-
լուր: Սոյն գործնի գլուխ հանելու
համար 10 ական մէճիաի արժե-
թուղթը չըլաբերութեան պիտի
հանուին, և 10 տարուան մէջ պի-
տի վճարուին երկաթուղւոյն ան-
ցած վայրաց բնակիչներէն տարե-
կան մէկ մէկ մէճիա առնուելով:
Հաւաքեալ գումարն օսմանեան Պան-
քային պիտի յանձնուի, և շինու-
թեան երկտական տնօրինութեան
համար վարչական խորհուրդ մը
պիտի կազմուի:

— Պէրլինի օսմանեան դեռ
պանի խորհրդական Վսեմ. Օհան
էֆենտի Պաշտատեան, որ ժա-
մանակէ մը հետէ մայրաքաղաք
կը գտնուէր, երկուշաբթի ուղեւե-
րեցաւ ի պաշտօնատեղին:

— Ըստ համաձայն տնօրինու-
թեան կառավարութեան և ծխա-
խոտի Բէթիի վարչութեան, Բէ-
թիի գէտերը ժամադրանքից կար-
գը պիտի դատուին, և այս տնո-
րինութիւնն առայժմ Ալայի կամ
Պրուսայի նահանգին մէջ պիտի
գործադրուի առ ի փորձ:

— Որոշումը քաղաքապետու-
թեան Պաշայ, հասարակաց կա-
ռաց կառապանք այսուհետև միա-
ձև հագուստ մը պիտի ունենան:

— Իզմիրի յոյն ժամանակէ
մը հետէ երկաթուղիներն: Մէկ
մասը կը պահանջէ որ մետրապո-
լիտն հրաժարի, իսկ միւսը կը
պնդէ որ շարունակէ նա պաշ-
տօնը:

— Ի Պոլիս Գատրեկա թաղը 8
գործաւորք տան մը միջին յարկին
մէջ աշխատելու առեն, ամենքն
ալ վար կնիալով մէկը մեռեր և
միւսներն ծանրապէս վիրաւոր-
ուեր են:

— Կայսերական հրամանաւ այ-
սուհետև յաճախ քննութիւն պի-
տի կատարուի բանտերու մէջ,
որպէս զի այլ և այլ ոճիւններով և
յանցանքներով ձերբակալեալ ան-
ձանց դատերը չերկարաձգին,
բանտարկեալք արձակուին ի լրա-
նալ պատժական պայմանաւորումն,
և բանտերու մէջ չմեծուին ղէն-
քեր և այլ հատու գործիք:

— Օգոստ. Սուլթանը գերաբ-
ուեստից չըբարձր և դրամական
պարգև չնորհեց Բերայի Յունաց
Չարիոն վարժարանի աշակերտուհ-
եաց միոյն, որ Ալասօֆիայի պատ-
կերը մողի թիւերէ շինելով և չորս
կողմը գեղեցիկ ձևադարձներով
զարդարելով և ճակատն ալ ոսկե-

թիւն թուղթաւ մը բանելով մատու-
ցած էր Նորին Վեհափառութեան:

— Անցեալ չարթօ օր, Պաշայ
արուարձաններէն Մարրի դիւղի
Ձէյթինի կոչուած թաղին մէջ
նորաշէն տան մը կոյուղին պեղ-
ուելու առեն, մէկ ու կէս մեթր
խորութեամբ ամրակուռ և կամա-
րապատ գերեզման մը տեսնուելով
ի ներկայութեան փոխկառավար-
չին և այլոց՝ կափարիչը վերցուե-
ցաւ, և ոսկիի և ոսկեթելերու հետ
խառն կոյտ մը ոսկերք և երեք ոս-
կեպատ խաչեր գտնուեցան: Գե-
րեզմանը շինուած է աղիւսով, և
կափարիչն ներքեւի աղիւսը հին
յունաբէն արձանագրութիւններ
կը կրեն, որ Բիւզանդեան կայս-
րութեան ժամանակաշրջանը կը
յայտնեն: Ոսկերք և խաչք փո-
խադրեցան յիկեղեցին յաւնաց,
իսկ ոսկին ու ոսկեալ թիւերն ա-
ռաւ կառավարութիւնը:

— Հաշիւ եղած է թէ Թուր-
քիոյ մէջ տարին 10 միլիոն օխայ
ծխախոտ յառաջ կուգայ, և թէ
5 միլիոնն ի Պոլիս և ի գաւառս, 1
միլիոնն՝ յերոպա կըսպաւնի և
միւս մասն ամբարանոցաց մէջ կը
մնայ:

— Չաթալճայի բանտէն խուս-
մը բանտարկեալք փախեր են, և
տեղական ոստիկանութիւնը միայն
մէկ քանին ձերբակալել յաջ-
ղեր է:

— Բնիկ Խարբերդցի Յակոբ ա-
նուն անձ մը, որ յՄասնա հաս-
տատած էր բնակութիւնն, ինք-
զինքն սպաննէր է զորանչին ու
մանկամարդ կնոջն առջև: Կնին
որոյ հետ շարթթէ մը հետէ ա-
մուսնացած է եղբոր, զժգոհու-
թեամբ ամուսնացեր է Յակոբի
հետ, վասն զի երեսասարդ մը կը
սիրէ եղբոր, և ամուսնանալէն ետքն
ալ նոյն երեսասարդէն պաղած
չլինելով չէ կրցեր խաղաղու-
թեամբ կենակցել Յակոբի հետ:

— Եղիպտոսի նախորդ Խալիվ
Իսմայիլ փաշայի որդի Հասան
փաշա, որ ժամանակէ մ'ի վեր
հիւանդ էր, չորեքշաբթի գիշեր
ժամը 6 ին մեռաւ ի Պոլսոյ զիւղ:
Կրթուած էր յԵրոպա, և իւր
ուսումը կատարեալագործած՝ Պէր-
լինի զինուորական վարժարանին
մէջ: Մեծ քաղութիւն ցոյց տուած
էր Հապէշտատին ճակատամարտ
ներուն մէջ և մանաւանդ վերլին
թուրք-ուս պատերազմին մէջ,
յորում Բուսթիլի կողմն հրամա-
յած էր թուրք և եղիպտոսի զո-
րաց երեսուն եօթ տարեկան էր,
հմուտ՝ գաղղիարէն, գերմաներէն,
իտալերէն և անգլիարէն լեզուաց:
Երկու զաւակ կը թողու, մին ա-
րու՝ 12 տարեկան, և միւսն ալ-
ջիկ 10 տարեկան: Վերջին կամայն
համաձայն մարմինը Եղիպտոս պի-
տի փոխադրուի և անդ պիտի
թաղուի:

— Վանայ վախճանեալ կու-
սակալ Համոթի փաշայի թունաւոր-
ուած լինելուն լուրը բողբոլին
կը հաստատուի: Փաշային ծառա-
ներէն երկտասարդ մը իւր սիրած
մանկամարդ աղախնոյ մը հետ միա-
բանելով՝ մեծ գումարներ տուեր
են գերազօրծին, և նա թունա-
ւոր դեղը պատրաստեր տուեր է:
Մեղէն գրած եմք՝ գերազօրծին
ի Պոլիս բերուին:

— Հինգշաբթի առաւօտ Պի-
րէնի մայրաքաղաքս եկաւ անդ-

ղիական Սէյիտ շոգեհաւն, յո-
րում կը գտնուին 42 այր և 21
կին, որ աշխարհի շուրջը պըտը-
տելու եղած են: Քանի մ'օրէն
պիտի ուղեւորին ի Սեւաստորոյ:

— Եղաբերդական հրամանա-
գրոյ մը համեմատ, սպասաւորաց
գասը արհեստագետութիւն մը
պիտի կողմէ. այլոց նման, պիտի
ունենայ իւր լոճան (վարչութիւնը)
չորս անգամէ բաղկացեալ, եր-
կուքը՝ մահմետական, մին՝ հայ և
մին յոյն: Վէհա մը պիտի ունե-
նայ, որոյ քով պիտի պահուի ար-
հեստագետութեան կնիքն և որ
պիտի կատարէ այդ մարմնոյն վե-
րաբերեալ ամեն գործողութիւն:
Հրամանագրը բացորոշապէս կ'ը-
սէ թէ սպասաւոր մը գտնելու
համար Բէհհային գիմը պարտա-
ւորիչ չէ: Սպասաւորը չորս գա-
սակարգի բաժնուած են իրենց
ստացած ամսաթիւներէն համեմա-
տութեամբ: Ա. կարգին պատկա-
նորը պիտի վճարեն տարեկան 60
գրուշ, Բ. կարգինները՝ 40, Գ.
կարգինները՝ 20, և Դ. կարգին-
ները՝ 10 գրուշ: Սպասաւորք ի-
րենց անունն արձանագրել պիտի
տան արհեստագետութեան տեա-
րին մէջ և Բէհհէ պիտի առնուն,
երազմաւորութիւն տալով: Վէհ-
եան նմանապէս արձանագրու-
թեան տեսք մը պիտի բռնէ ա-
ղախնոց համար, սակայն արձա-
նագրութիւնը պարտաւորիչ չպի-
տի լինի այս վերջնոց համար: Բա-
ցարձակապէս արգելեալ է Արհես-
տագետութեան պաշտօնէն թու-
ները մասնաւորապէս անունները
արձանագրելու համար:

— Գաղղիական Միտաժուրնը
կերութեան ծառայողներուն, որ
հինգշաբթի իրիկուն Պաշայ նաւա-
հանգիստէն կուղեւորեր ի Մար-
սիլիա, Գըղ-Բուլէսիի առջևէն
անցնելու առեն գլխուն կողմէն
բաղխեցաւ անգղիական շոգեհա-
ւումը որ անդ երկաթ ճեղքած էր:
Ծառայողն սկսաւ գլխուն կողմէն ջուր
առնուլ, այնպէս որ սուղ միջոցի
մէջ ջուրն ամենայն արագութեամբ
բարձրացաւ: Նաւապետը չըռա-
րելով շոգեհաւն Հարէմ Իսկէլէ-
սիի առջև ուղղեց և անդ աւաղի
վրայ նստոյց որպէս զի չընկղմի:
Ուղեւորը որք 120 ի չափ էին,
հաղիւ կրցան իրենց կեանքն ա-
զատել, և նաւահանգստի վարչու-
թեան կողմէ դրկուած շոգեհա-
ւաններով և մակղիներով ցամաք
փոխադրուեցան:

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Կ. Պոլիս 12 Մարտ 1888

Օսմանեան Գոնուլտէ	15-7
Բուսթիլի երկաթուղի . Յրանք	38-25
Թրամուէյ	1.0. 415
(Օսմանեան լիւրս 100 դրուշէն)	
Մէճիսիյէ	108-13
Մէթալիք	102 30
Հինգեոց	104-
Վեցեոց	104-
Բուսթիլի թղթադրամ	10-78
Բուսթիլի արծաթ	76-30
Ռուսիոյ Բոլ	90-35
Գաղղիական լիւրս	88-10
Անգլիական »	111- 2
Գրիմից	51-15

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

— Պալիկէրայի իշխան խնամա-
կալը փոխադրեր է որ Կիյոմ կայ-
սեր համար հողահանգստեան պաշ-
տօն կատարուի Միլիտին Հոռոմա-
կան եկեղեցեաց միոյն մէջ. սա-
կայն անգլոյն արքեպիսկոպոսը

բացարձակ մերժեր է առարկե-
լով թէ «Եկեղեցեաց կանոնը չեն
ներկ» ո՛ր է ձեւի ներքեւ աղօ-
թել ոչ-հոռոմական անձի մը հոգ-
ւոյն համար, և աղօթք բնաւ օ-
գուտ չունին արտաքոյ Հոռոմա-
կան դաւանութեան վախճանելոյ
մը հոգւոյն վրէպութեան համար:
Արքեպիսկոպոսին այս մերժման
վերայ, իշխան խնամակալն ստիպ-
ուեր է՝ Պալիկէրայի արքայական
տան համայն Հոռոմական անդա-
մոց հետ ներկայ գտնուիլ լուսե-
րական եկեղեցեաց մէջ կատարուած
հոգեւոր պաշտաման:

— Վաշիկի Մահարաճան (Իշխան)
100 հազար անգղիական լիւրս
նուիրեր է Հնդկաստանի անգղի-
ական կառավարութեան, Հընդ-
կաստանը Ռուսիոյ դէմ պաշտ-
պանողական վիճակի մէջ գտնու-
ինպատ, և ծանուցեր է թէ ի
հարկին ինքն ևս իւր զօրք պիտի
օժանդակէ: Յայտնի է թէ անց-
եալներն ուրիշ իշխանք ալ մեծա-
մեծ գումարներ տուին և զիե-
ն ուղղական օժանդակութիւն խոս-
տացան:

— Լիւպանէն Մարտ 9/21 թը-
նով հեռագրեալ է թէ Բորթոյի
թատրոնն երէկ գիշեր այրեցաւ
ներկայացման առնէ, և 80 ի չափ
անձներ մեռան և բազումը վիրա-
ւորեցան:

— Վախճանեալ Կիյոմ կայսեր
մարմինը մարբելու և դմաւելու
առթելու բժիշկը հաստատուեալ են թէ
միղանցիկ հիւանդութենէ մեռեր
է, որովհետեւ տեսեր են որ ստա-
մըսը, թոքերն և ալ անգամը
չստ առողջ են, իսկ միղանցիկն
մէջ աղանւոյ ձուկ խոչորու-
թեամբ քար մը գոյացած է:

— Յրէտէրի կայսրն իւր հօր
մահուան գոյժն հետեւեալ կերպիւ
առեր է: Հեռագիր մը՝ սկաւա-
ռակի վերայ գրուած՝ իրեն մա-
տուցուեր է՝ «ա՛հ հասցէիւ. Ան-
Նորին Կ. Վեհափառութիւն կայ-
սըր Յրէտէրի Կիյոմ»: Իշխանն
յորտատուս փղձկելով չկրար հե-
ռագիրը բանալ. իշխանուհին լը-
սելով լալու ձայնը, կը վազէ կը
բանայ հեռագիրն և կիմանայ
գոյժն:

— Աւստրիոյ կայսեր նախա-
դահութեամբ զինուորական մեծ
ժողով մը գումարուեր է անցեալ
շաբթու: Աւստրիոյ կառավարու-
թիւնը մտադիր է յաւելուլ զին-
ուորական զորութիւնն: Յիշեալ
ժողովն խորհրդակցութեանց վե-
րայ տեղեկութիւն չկայ դեռ,
բայց շատ հաւանական կը հա-
մարուի թէ զինուորական այս խն-
դիրն եղած է առարկայ խորհը-
ղակցութեանց:

— Լուր եղած է անգղիական
լրագրերէ թէ, մօտերս պիտի ա-
ռաջարկուի մեծ տէրութեանց՝
պաշարել Պուլղարի հարաւային
նաւահանգիստներն, զմէքտինանա
իշխան Պուլղարիայէն ելնել հար-
կաբերու համար:

— Սլուաւուչ ծանօթութիւն
ներ կը տրուին Կիյոմ կայսեր
օրհասահան վիճակին վերայ: Կայ-
սեր քովէն բնաւ չէր զատուեր
պաշտական քարոզիչ Պ. Բէօկ:
Հինգշաբթի երեկոյ քովն երթա-
լով, ըսեր է թէ համայն Գերմա-
նիա կ'աղթէ իրեն համար:
Յետոյ պարագային յարմար քա-
նի մը հատուածեր կարդացեր է
Սալմոսէն և Նաոյի մարգարէէն:

Կայսրն ուշի ուշով ունկնդրեր և
մանաւանդ Գաւթի մարդաբէն
չատ մը խօսքերն իւր վիճակին
յարմար տեսնելով, շեշտեր է տու-
ներուն վերջը, «չատ գեղեցիկ,
չատ ճշմարտ» ըսելով: Երբ Պ.
Բէօկ կարտասանէ սա խօսքեր,
«Գիտեմ զի Տէրն իմ կենդանի է»,
Կայսրը կըսէ «Ճշմարիտ է»:
Կայսրը նմանապէս կը շեշտէ քա-
րոզին սա խօսքերն. «Այժմ, Տէր,
արձակեալ դառաւոյդ քո ի խաղա-
ղութիւն, զի տեսի զվրկութիւն
Իսրայէլի»: Կայսրը դուստր Պա-
տէնի Մեծ-դըսուհին, կը հար-
ցնէ յայնժամ. «Հայրիկ, իմացա՛ր,
ինչ բաւաւ». Կայսրը կը պատաս-
խանէ «Ձի տեսի զվրկութիւն. . .»:
Յետոյ, մինչ լուսութիւն կը տիրէր,
Կայսրն ինքնին խօսելով կըսէ.
«Ի՞նչ անաւայժ քեզ ինչ»: Քիչ մը
ետքն, իւր երազի մէջ, սա խօս-
քերը կըսէ. «Ահա՛ն է քեզնի պիտի
գործէ»: Կայսրիւնան մը յետոյ
զարթնելով կը յարէ. «Երաւ տե-
սայ. . . Վերջէն հանդէս եր է մայր Եֆ-
թէն»: Հինգշաբթիէն ուրբաթ լու-
սանալու դիշեր, քարոզիչը քանի-
ցաւ կարտասանէ Հայր Մեր, և
Կայսրուհին ևս բարձրաձայն կը
կրկնէ: Քարոզիչն ապա կը կար-
դայ Սաղմոսէն քանի մը տուններ
որոց իմաստն էր. «Տէր է զօրու-
թիւն կենաց իմոյ. յորմէ՛ պիտի
վախնամ»: Պատէնի Մեծ Դըսու-
հին կըհարցնէ. «Հայրիկ, հասկը-
ցա՛ր, ի՞նչ բաւաւ»: Կայսրը կը պա-
տասխանէ. «Մա՛հ քեզնի է»: Մեծ
Դըսուհին կը հարցունէ նաեւ. «
Հայրիկ, գիտե՛ս արդեօք թէ մայ-
րիկս նստած է անկողնոյդ մօտ»: Կայսրն յայնժամ աչքերը կը բա-
նայ, և ընդերկար Կայսրուհոյն
վրայ կողզէ հայեացքն որ տա-
կաւն պայծառ էր ըլլալովին:
Կընայի կնոջ, կընայի, և յետոյ
կը փակէ աչքերը ց միշտ: Երբ,
ուրբաթ առաւօտ, մահուան նը-
շաններն անժխտելի կերպիւ կե-
րեին, քարոզիչն իւր օրհնութիւնը
կուսայ օրհասական վեհապետին,
և երբ սա վերջին շունչը կաւան-
դէ, կայսերական գերդաստանին
ամեն անգամը ի ծուր կաղօթեն
ամենայն վերմուսնագրութեամբ և
իրենց պատկառելի պետին դեռ
ևւս տաք ձեռքերն կըհամբուրեն:
Քարոզիչն յայնժամ աղօթք մը
արտասանելով, գոհութիւն կը
մատուցանէ Աստուծոյ, որ միշտ
նեցուկ և զօրավիշ եղած էր թա-
գաւորին և անոր կեանքն ու մա-
հը որբացուցած: Քարոզիչն ապա
Պ. Հոգւոյն օրհնութիւնը կը խնդ-
րէ Կայսրուհոյն և նորա գերդաս-
տանին ամեն անգամոց վերայ:

— Պուլղարի իշխանութիւնն
հրամայեց քաղաքապետաց հա-
ւաքեալ տուրքերը վառնաւ և
Ռուսնուդ զրկել զինուորական
պատրաստութեանց գործածելու
համար:
— Գերմանիոյ Յրէտէրի կայս-
րը ընդհանուր աշխարհաւարու-
թեամբ պիտի դըպղի, և գահա-
ժառանգ իշխանն ընթացիկ գոր-
ծոց մէջ պիտի օգնէ իւր հօր:
— Կրտսէր թէ Ռուսիոյ գահա-
ժառանգ կայսրը զին ի մօտոյ պի-
տի նշանուի Գարատաղի իշխանին
Միլիտա դասեր հետ, որ ի Ռու-
սաստան դատարարակեալ է: Այս
առթիւ զորոյ կայ նաեւ թէ՛ Ռու-
սիոյ կայսրն որոշեր է որ Ռուսիոյ
գահաժառանգը այսուհետև Ռուս
օրթոտոքս եկեղեցեաց անդամ իշ-

